

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 7.5.2009 r. – Problem zdatności arbitrażowej sporów ze stosunku spółki

„Przepis art. 1163 § 1 nie zawiera normy szczególnej w stosunku do art. 1157 KPC w zakresie wymagania, aby spory poddane pod rozstrzygnięcie sądu polubownego mogły być przedmiotem ugody sądowej” (uchw. SN z 7.5.2009 r., III CZP 13/09¹).

Uwagi wstępne

W głosowanej uchwale SN zajął się dwoma fundamentalnymi, zarówno z teoretycznego, jak i praktycznego punktu widzenia², dla postępowania przed sądem polubownym zagadnieniami, a mianowicie kwestią stosunku zdatności ugodowej do zdatności arbitrażowej oraz wzajemną relacją art. 1157 i 1163 § 1 KPC. Powyższe zagadnienia są ze sobą ściśle powiązane, a ostateczne przesądzenie ich wzajemnej relacji (a przede wszystkim określenie zakresów obowiązywania powołanych przepisów) przez SN przesądziło o modelu postępowania arbitrażowego i o zakresie zdatności arbitrażowej w Polsce. Analizowane orzeczenie stanowi także przyczynek do rozważenia zasadności tezy o wyłączeniu zdatności ugodowej, jako warunku zdatności arbitrażowej, odnośnie do sporów wynikłych ze spraw ze stosunku spółki handlowej ze względu na dobro obrotu gospodarczego.

Artykuł 1157 KPC podstawą regulacji zdatności arbitrażowej w prawie polskim

W skali międzynarodowej widoczna jest tendencja do rozszerzania zakresu sporów, które mogą być rozstrzygane przez sądy arbitrażowe. Tendencja ta znalazła wyraz w art. 1157 KPC, na mocy którego zdatność arbitrażową mają dotychczas wyłączone spod kognicji sądu polubownego spory z zakresu prawa pracy (zob. art. 1164 KPC) oraz spory o prawa niemajątkowe. W dalszym ciągu sąd arbitrażowy nie może orzekać w sprawach o alimenty³. Na gruncie uchylonego art. 697 § 1 KPC niedopuszczalne było poddanie

¹ Biul. SN 2009, Nr 5, poz. 6.

² M. Pietraszewski, Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 7.5.2009 r., ADR 2010, Nr 3(11), s. 89.

³ Ł. Błaszczak, M. Ludwik, Sądownictwo polubowne (Arbitraż), Warszawa 2007, s. 97–98.

tych dwóch pierwszych kategorii spraw sądowi arbitrażowemu⁴. W związku ze zmianą stanu prawnego nie zachowało aktualności stanowisko, że przed sądem arbitrażowym nie można łącznie dochodzić roszczeń majątkowych wraz ze świadczeniami niemajątkowymi. Obecnie jest to dopuszczalne, pod warunkiem że przedmiot sporu posiada zdatność arbitrażową⁵.

Według art. 1157 KPC, jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, strony mogą poddać pod rozstrzygnięcie sądu polubownego spory o prawa majątkowe lub spory o prawa niemajątkowe – mogące być przedmiotem ugody sądowej, z wyjątkiem spraw o alimenty. Przepis ten należy interpretować łącznie z ogólnymi przepisami Kodeksu postępowania cywilnego, które dotyczą sprawy cywilnej oraz dopuszczalności drogi sądowej (art. 1 oraz art. 2 KPC)⁶.

Nie ma znaczenia dla zdatności arbitrażowej sposób sformułowania dochodzonego przed sądem arbitrażowym roszczenia. Przedmiotem postępowania przed sądem polubownym może być zarówno żądanie ukształtowania stosunku prawnego, zasądzenia świadczenia, jak i ustalenie prawa lub stosunku prawnego wymienionego w zapisie na sąd polubowny⁷.

Zgodnie z art. 1161 § 1 KPC, w umowie stron poddającej spór pod rozstrzygnięcie sądu polubownego należy wskazać spór lub stosunek prawny, z którego spór wyniknął lub może wyniknąć. Pod rozstrzygnięcie sądu polubownego nie można poddać wszystkich sporów, jakie mogą między stronami wyniknąć w przyszłości, należy oznaczyć określony stosunek prawny (post. SA w Białymstoku z 9.6.1992 r., I ACz 115/92, PS 1994, Nr 1, poz. 20)⁸. Z kolei SN w orz. z 16.10.1948 r. (WaC 291/148, PiP 1999, z. 12, s. 141) uznał, że spór jest wystarczająco określony, jeśli wskazano, że pomiędzy stronami powstał spór co do określonego majątku, choćby nie oznaczono jego rodzaju i treści⁹.

Należy również nadmienić, że według poglądu wyrażanego przez niektórych przedstawicieli doktryny, sąd arbitrażowy nie może rozpoznawać spraw wyłączonych, choćby czasowo, z drogi sądowej¹⁰. Jednym z argumentów jest powiązanie interpretacji art. 1157 z interpretacją art. 1 KPC. Kodeks postępowania cywilnego normuje postępowania w sprawach cywilnych, zatem do właściwości sądów arbitrażowych mogą należeć tylko te sprawy, w których dopuszczalna jest droga sądowa¹¹.

Artykuł 1157 KPC stał się przedmiotem różnic interpretacyjnych oraz licznych kontrowersji¹², które pojawiły się, zarówno w teorii, jak i w praktyce.

⁴ T. Ereciński, K. Weitz, *Sąd arbitrażowy*, Warszawa 2008, s. 118.

⁵ Ł. Błaszczak, M. Ludwik, *op. cit.*, s. 98.

⁶ T. Ereciński, K. Weitz, *op. cit.*, s. 117.

⁷ Ł. Błaszczak, M. Ludwik, *op. cit.*, s. 98.

⁸ A. Zieliński (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 1634.

⁹ *Ibidem*, s. 1639.

¹⁰ S. Dalka, [w:] K. Piasecki (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. III, Warszawa 2007, s. 254.

¹¹ M. Uliasz, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 1535.

¹² T. Ereciński, *Zdatność arbitrażowa (art. 1157 KPC)*, [w:] P. Nowaczyk, S. Pieckowski, J. Poczobut, A. Szumański, A. Tynel (red.), *Międzynarodowy i krajowy arbitraż handlowy u progu XXI wieku*. Księga pamiątkowa dedykowana doktorowi habilitowanemu Tadeuszowi Szurkiemu, Warszawa 2008, s. 1.

Z samej treści art. 1157 KPC wynika, że przedmiotem arbitrażu nie mogą być sprawy o alimenty. Jedynie dwie grupy sporów o charakterze majątkowym zostały całkowicie wyłączone z zakresu działania sądów arbitrażowych ze względu na kryterium zdatności ugodowej, a mianowicie sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 477¹² KPC) i sprawy o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (art. 479⁴¹ KPC)¹³. Ugodą sądową nie można rozwiązać sporów o prawa majątkowe, którym prawo odmawia ochrony, np. sporów na tle nieupoważnionej gry albo zakładu (art. 413 § 2 KC). Roszczenia z tego tytułu nie mogą być rozstrzygane przez sąd polubowny z tego samego powodu, dla którego nie mogą być objęte ugodą – nie można ich dochodzić na drodze prawnej, toteż nie można zasądzić jakiegokolwiek wyroku. Wykluczenie to jest spowodowane nie przez kryterium zdatności ugodowej, a na tej samej zasadzie co w przypadku sądu państwowego¹⁴.

Takich ustawowych wyłączeń brak odnośnie do praw niemajątkowych, których, zresztą znaczna część nie może być przedmiotem ugody sądowej¹⁵. W doktrynie powszechnie przyjęto pogląd, że nie można zawrzeć ugody w sprawach, w których wykluczone jest oparcie wyroku na przyznaniu okoliczności faktycznych albo uznaniu powództwa (m.in. sprawy między rodzicami a dziećmi z art. 431 oraz 458 § 1 KPC). Sprawy wynikające z pewnych stosunków prawnych są ze względu na swą naturę rozpatrywane przez sąd powszechny¹⁶.

Zdatność ugodowa warunkiem zdatności arbitrażowej?

Jeszcze do niedawna wzajemne powiązanie zdatności ugodowej ze zdatnością arbitrażową stanowiło kwestię sporną w doktrynie. Zdaniem autora, głosowana uchwała definitywnie rozstrzyga ten spór. Przychylenie się do którejkolwiek z koncepcji w tym sporze ma swoje wymierne skutki w zasadniczej dla całego postępowania arbitrażowego kwestii, czy dany spór może być rozstrzygany przez sąd polubowny, a mianowicie w kwestii zdatności arbitrażowej.

W art. 1157 KPC zostało zawarte zastrzeżenie, zgodnie z którym można poddać pod rozstrzygnięcie sądu arbitrażowego spory o prawa majątkowe lub o prawa niemajątkowe – mogące być przedmiotem ugody sądowej, z wyjątkiem spraw o alimenty. Powyższe zastrzeżenie należy rozumieć w ten sposób, że jeśli spór podlegał pod rozstrzygnięcie sądu państwowego, to strony co do praw będących przedmiotem sporu mogłyby zawrzeć ugodę. Dopuszczalność zdatności arbitrażowej jest więc warunkowana zdatnością ugodową sporu¹⁷.

¹³ A.W. Wiśniewski, Rozstrzyganie sporów korporacyjnych przez sądy polubowne w świetle nowej regulacji zdatności arbitrażowej sporów, [w:] P. Nowaczyk, S. Pieckowski, J. Poczobut, A. Szumański, A. Tynel (red.), *op. cit.*, s. 277.

¹⁴ *Ibidem*, s. 282.

¹⁵ T. Ereciński, *Zdatność...*, s. 9.

¹⁶ Ł. Błaszczak, M. Ludwik, *op. cit.*, s. 102–103.

¹⁷ T. Ereciński (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część czwarta. Przepisy z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego. Część piąta. Sąd polubowny (arbitrażowy)*, t. 5, Warszawa 2009, s. 604.

Wymóg zdatności ugodowej zawarty w art. 1157 KPC jest zbliżony do warunku dotyczącego granic zdolności do samodzielnego zobowiązania się, zawartego w uchylonym art. 697 § 1 KPC. Przed nowelizacją Kodeksu postępowania cywilnego przyjmowano, że warunek ten obejmował również możliwość poddania sporu pod rozstrzygnięcie sądu arbitrażowego ze względu na jego przedmiot oraz przyjmowano w tym zakresie, że strony muszą swobodnie dysponować tym przedmiotem¹⁸. Tak sformułowane kryterium pozwalało na rozstrzygnięcie przez sąd arbitrażowy również sporów w sprawach, których rozpoznanie należało do trybu nieprocesowego¹⁹.

Rozbieżności w doktrynie wywołuje kwestia, czy ograniczenie z art. 1157 KPC, dotyczy tylko kategorii sporów o prawa niemajątkowe, czy też obejmuje zarówno prawa niemajątkowe, jak i prawa majątkowe²⁰. Jakkolwiek przeważa pogląd o zastosowaniu kryterium zdatności ugodowej również do sporów o prawa majątkowe.

Według dominującego stanowiska, zdatność ugodowa jest warunkiem zdatności arbitrażowej we wszystkich kategoriach sporów, niezależnie od tego, czy chodzi o spory o prawa niemajątkowe, czy też prawa majątkowe²¹.

Pierwszym argumentem przemawiającym za tą koncepcją jest budowa art. 1157 KPC. Ustawodawca wyłączył z zakresu właściwości sądu arbitrażowego sprawy o alimenty na końcu powyższego artykułu, a nie po wyrażeniu „(...) spory o prawa majątkowe (...)”. Umieszczenie wyłączenia na końcu przepisu ma świadczyć o jego odniesieniu zarówno do sporów o prawa majątkowe, jak i sporów o prawa niemajątkowe²². Takie stanowisko zajmuje również kolejny autor, według którego zastrzeżenie: „Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej (...)” nie ma zastosowania odnośnie do znajdujących się po myślniku słów: „(...) mogące być przedmiotem ugody sądowej (...)”, a do słów: „(...) strony mogą poddać pod rozstrzygnięcie sądu polubownego spory o prawa majątkowe i spory o prawa niemajątkowe”²³.

Pogląd o celowości zastosowania jednolitego kryterium do obu rodzaju sporów jest często wyrażany w piśmiennictwie²⁴. Kolejny autor uznaje, że dopóki kwestia stosowania kryterium zdatności ugodowej również do sporów majątkowych nie zostanie rozstrzygnięta przez orzecznictwo, należy je stosować²⁵. Ponadto historia prac legislacyjnych świadczy o odnoszeniu się tego warunku, także do sporów o prawa majątkowe²⁶. Należy zaznaczyć, że kwestia ta została właśnie rozstrzygnięta przedmiotowym orzeczeniem.

¹⁸ T. Ereciński, K. Weitz, *op. cit.*, s. 120.

¹⁹ A.W. Wiśniewski, [w:] A. Szumański (red.), *System Prawa Handlowego*, t. 8: Arbitraż handlowy, Warszawa 2010, s. 233.

²⁰ K. Weitz, [w:] T. Ereciński (red.), *Kodeks...*, s. 605.

²¹ *Ibidem*.

²² *Ibidem*. Odnośnie do tego argumentu zob. również T. Ereciński, *Zdatność...*, s. 10 oraz K. Falkiewicz, R.L. Kwaśnicki, *Arbitraż i mediacja w świetle najnowszej nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego*, PPH 2005, Nr 11, s. 33.

²³ M. Kocur, *Kłopotliwe zaskarżanie uchwał*, Rzeczpospolita z 4.6.2005 r. Na wątpliwości wynikające z redakcji art. 1157 KPC zwraca również następny zwolennik tego poglądu. Zob. M. Uliasz, *Kodeks...*, s. 1536.

²⁴ Tak m.in. P. Bielarczyk, *Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie sądownictwa polubownego*, MoP – dodatek specjalny 2005, Nr 22, s. 4 oraz T. Kurnicki, *Znowelizowane postępowanie przed sądem polubownym*, MoP 2005, Nr 22, s. 1120.

²⁵ Ł. Błaszczak, M. Ludwik, *op. cit.*, s. 100.

²⁶ *Ibidem*, s. 99.

W dalszej części niniejszej glosy zostanie zaprezentowane stanowisko optujące za stosowaniem kryterium zdatności ugodowej zarówno do sporów o prawa majątkowe, jak i niemajątkowe, ale z wyjątkiem sporów wymienionych w stanowiącym *lex specialis* art. 1163 § 1 KPC (sporów ze stosunku spółki).

Odmienny pogląd na podstawie treści art. 1157 KPC wyciąga, będący w mniejszości²⁷, następny przedstawiciel doktryny – R. Morek. Otóż według tego stanowiska wszystkie spory o prawa majątkowe nie podlegają kryterium zdatności ugodowej, a cechuje je zdadność arbitrażowa²⁸. „Kryterium to znajduje zastosowanie wyłącznie do sporów o prawa niemajątkowe i tylko ich dotyczy niezbyt poprawne pod względem interpunkcji i klawrowności treści wtrącenie «mogące być przedmiotem ugody sądowej»”²⁹. Cytowany autor – R. Morek – dla poparcia swojej tezy powołuje się także na historię prac legislacyjnych oraz na racjonalność ustawodawcy – taka interpretacja tłumaczy rozróżnienie na spory o prawa majątkowe i spory o prawa niemajątkowe³⁰.

Na uwagę zasługuje odrębne stanowisko, które odróżnia zdadność ugodową sporu od dopuszczalności zawarcia ugody o określonej treści. Jego autor – A.W. Wiśniewski – uważa, że zawężone w ostatnich latach przesłanki kontroli przez sąd treści ugody sądowej zostały zastąpione przez przesłanki kontroli treści wyroku arbitrażowego. Nie jest w związku z tym możliwe zastosowanie kryteriów prawa cywilnego materialnego zawartych w art. 917 KC (definicji ugody), a przede wszystkim kryterium wzajemności ustępstw. W konkluzji cytowany autor przyjmuje, że zgoda stron na rozstrzygnięcie rzeczywistego sporu całkowicie na korzyść jednej z nich mieści się w ich prywatnoprawnej autonomii, a jedynie wzgląd na ochronę porządku prawnego może stanowić powód kwestionowania takiego rozstrzygnięcia³¹.

Koresponduje z tym mniej krytyczne stanowisko, według którego reguła możliwości rozporządzania swoimi uprawnieniami nie może być stosowana bezkrytycznie. Jako przykład można wskazać użytkowanie. O ile ugoda nie może przenieść tego prawa, to jednak można w jej drodze ustalić treść tego stosunku prawnego, np. czas jego trwania³².

Ostatecznie analizowaną kwestię rozstrzygnął SN w uchw. z 7.5.2009 r. (III CZP 13/09). W tej uchwale SN stwierdził, że: „Przepis art. 1157 KPC wyznacza granice zdadności arbitrażowej sporu, stanowiąc, że zasadniczym kryterium tej zdadności – zarówno w sprawach o prawa majątkowe, jak i w sprawach o prawa niemajątkowe – jest zdadność ugodowa sporu”.

Duże wątpliwości budzi (jak już była mowa powyżej) redakcja przepisu, która służy za argument zwolennikom przeciwnych poglądów.

²⁷ Pogląd ten reprezentuje jeszcze m.in. A. Zieliński (red.), *op. cit.*, s. 1633–1634.

²⁸ R. Morek, *Mediacja i arbitraż* (art. 183¹–183¹⁵, 1154–1217 KPC). Komentarz, Warszawa 2006, s. 115.

²⁹ *Ibidem*. Argument dotyczący redakcji przepisu, jak i samo stanowisko popiera K.A. Piwowarczyk, *Umoowa o arbitraż w świetle ustawy z 28.7.2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego*, Pr. Spół. 2006, Nr 6, s. 51.

³⁰ R. Morek, *Mediacja...*, s. 115.

³¹ A.W. Wiśniewski, *Rozstrzygnięcie sporów korporacyjnych przez sądy...*, s. 278–279.

³² Ł. Błaszczak, M. Ludwik, *op. cit.*, s. 101.

Zdaniem autora niniejszego opracowania, należy podzielić stanowisko przeważające w doktrynie, tj. pogląd o stosowaniu kryterium zdatności ugodowej zarówno do sporów o prawa majątkowe, jak i do sporów o prawa niemajątkowe. Za takim zapatrywaniem przemawia założenie racjonalności ustawodawcy, który powinien do obu kategorii sporów ustanowić jednakowe, jednolite kryterium. Konkludując, na gruncie obecnego stanu prawnego należy stwierdzić, że zdatność ugodowa jest warunkiem zdatności arbitrażowej.

Przyjęcie stanowiska o stosowaniu zdatności ugodowej do wszystkich rodzajów sporów powoduje, że ostatecznym wyznacznikiem dopuszczalności zdatności arbitrażowej wszelkich sporów jest dopuszczalność zawarcia ugody sądowej w sprawie, w sytuacji gdy byłaby ona rozpatrywana przed sądem państwowym³³. Powiązanie zdatności ugodowej ze zdatnością arbitrażową powoduje, że spod kognicji sądów arbitrażowych zostały wyłączone kategorie sporów dotyczące stosunków prawnych, w których chodzi o utrzymanie monopolu państwowego (sądów) w materii dotyczącej realizacji skutków prawnych. Wyłączenie to powoduje, że ani sąd arbitrażowy przez swoje rozstrzygnięcie, ani strony w drodze umowy nie mogą spowodować realizacji tych skutków³⁴. W niektórych sporach dotyczących praw niemajątkowych kryterium to uzasadnione jest także wrażliwością podmiotów będących dysponentami praw, którymi w pewnych wypadkach nie mogą one swobodnie rozporządzać³⁵.

W doktrynie został także wyrażony postulat rezygnacji z kryterium zdatności ugodowej odnośnie do sporów o charakterze majątkowym, na wzór prawodawstwa niemieckiego oraz austriackiego³⁶.

Zdatność arbitrażowa w sporach ze stosunku spółki w świetle projektów nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego

Do kluczowych zagadnień poruszanych w trakcie prac nad nowelizacją Kodeksu postępowania cywilnego należała kwestia zakresu zdatności arbitrażowej³⁷. Ostateczny rezultat prac Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego skierowany został do Sejmu jako projekt rządowy z 8.11.2004 r. (Projekt V, Druk sejmowy Nr 3434)³⁸. Mimo iż projekt ten zawierał przepisy wyraźnie regulujące materię sporów korporacyjnych, to po jego dokładniejszej analizie dochodzi się do wniosku, że projekt ten jedynie częściowo przewidywał ich zdatność arbitrażową³⁹.

W projektowanym brzmieniu treść art. 1157 § 2 KPC była następująca: „Nie można poddać pod rozstrzygnięcie sądu polubownego żądania uchylecia lub stwierdzenia nieważności uchwał organów osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie będących

³³ K. Weitz, [w:] T. Ereciński (red.), Kodeks..., s. 605.

³⁴ *Ibidem*, s. 604.

³⁵ A.W. Wiśniewski, [w:] A. Szumański (red.), System Prawa Handlowego..., s. 248.

³⁶ Zob. A. Szumański, Sąd polubowny a ugoda sądowa, Glosa 2010, Nr 1, s. 20.

³⁷ A.W. Wiśniewski, Rozstrzygnięcie sporów korporacyjnych przez sądy..., s. 267.

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ A.W. Wiśniewski, Rozstrzygnięcie sporów korporacyjnych spółek kapitałowych przez sądy polubowne – perspektywa ustawowego rozstrzygnięcia (cz. II), Pr. Spół. 2005, Nr 5, s. 10–11.

osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną”. Artykuł 1157 § 2 KPC był rezultatem szerokiej dyskusji dotyczącej zdatności arbitrażowej, w tym przede wszystkim odnośnie do sporów korporacyjnych. Ze względu na rozszerzoną skuteczność potencjalnego wyroku uchylającego jako główny problem w tej dyskusji uznano spory dotyczące zaskarżania uchwał zgromadzeń wspólników oraz walnych zgromadzeń spółek kapitałowych. Należy jednak zaznaczyć, że w dyskusji przewagę zyskali zwolennicy podejścia restryktywnego⁴⁰. Brzmienie art. 1157 § 2 KPC może stwarzać pozory liberalizmu, ponieważ sugeruje ono, że wszelkie spory korporacyjne, oprócz zaskarżania uchwał, mogą być rozstrzygane przez sąd arbitrażowy. Jest to jednak liberalizm jedynie formalny, ponieważ spory korporacyjne na innym tle niż zaskarżanie uchwał są w praktyce obrotu prawnego rzadkie⁴¹.

Omawiany powyżej przepis został zredagowany zbyt szeroko, ponieważ problem zaskarżalności uchwał pojawia się tylko przy podmiotach typu korporacyjnego, a nie w odniesieniu do wszystkich organów osób prawnych i jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną⁴².

Dokładniejsza analiza wyłączenia z art. 1157 § 2 KPC pokazuje, że wyłączeniem objęto nie tylko, będące przedmiotem dyskusji m.in. na forum Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, spory na tle zaskarżania uchwał walnych zgromadzeń spółek z o.o. oraz spółek akcyjnych, ale również spory w obrębie stosunku spółki dotyczące:

- żądania stwierdzenia nieważności czy też nieistnienia uchwał rady nadzorczej albo zarządu spółki kapitałowej,
- stwierdzenia nieważności uchwał wspólników handlowych spółek osobowych,
- stwierdzenia nieważności albo uchylenia uchwał wszystkich innych, bliżej niezidentyfikowanych korporacji mających zdolność prawną⁴³.

Powyższe kategorie nie były objęte dyskusją do chwili ogłoszenia wspomnianego projektu, a druga z nich nie jest objęta rozszerzoną prawomocnością potencjalnego wyroku⁴⁴.

W literaturze wyrażono pogląd o powierzchownym i nieracjonalnie restryktywnym potraktowaniu sporów korporacyjnych w projektach Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, które było umocnione uzasadnieniem do Projektu V. Uzasadnienie to we fragmencie dotyczącym art. 1157 § 2 KPC wskazuje jednakowo jako powód wyłączenia zdatności arbitrażowej wszystkich sporów związanych z potencjalnym uchyleniem albo stwierdzeniem nieważności uchwał korporacyjnych „(...) skomplikowany charakter i złożoną strukturę podmiotową (...)” takich spraw⁴⁵.

O zdatności arbitrażowej sporów ze stosunku spółki w trakcie prac legislacyjnych zapewniał sprawozdawca nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego⁴⁶. Podczas prac sejmowej Podkomisji Nadzwyczajnej do nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego i ustawy

⁴⁰ A.W. Wiśniewski, Rozstrzyganie sporów korporacyjnych przez sądy..., s. 270.

⁴¹ A.W. Wiśniewski, Rozstrzyganie sporów korporacyjnych spółek kapitałowych..., s. 11.

⁴² *Ibidem*.

⁴³ *Ibidem*.

⁴⁴ A.W. Wiśniewski, Rozstrzyganie sporów korporacyjnych przez sądy..., s. 270.

⁴⁵ A.W. Wiśniewski, Rozstrzyganie sporów korporacyjnych spółek kapitałowych..., s. 11.

⁴⁶ A. Szumański, Sąd..., s. 15.

– Prawo upadłościowe i naprawcze wznowiono dyskusję dotyczącą kwestii zaskarżenia uchwał zgromadzeń, w wyniku której skreślono z projektu art. 1157 § 2 KPC⁴⁷. Część doktryny skreślenie to traktowało jako argument wskazujący na dopuszczalność objęcia zapisem tychże spraw na podstawie *lex specialis*, tj. art. 1163 § 1 KPC⁴⁸.

Problem natomiast pozostał, a skreślenie w ostatniej fazie prac legislacyjnych § 2 rodzi pytanie, czy tym samym uchylono zakaz zaskarżania uchwał korporacyjnych⁴⁹. Odpowiedź na powyższą wątpliwość znajduje się w niniejszej uchwale.

Zdatność arbitrażowa w sporach ze stosunku spółki na gruncie obecnego stanu prawnego

Na gruncie obecnego stanu prawnego w doktrynie sformułowane zostały różne stanowiska dotyczące dopuszczalności zdatności arbitrażowej w sporach z zakresu prawa spółek.

Według poglądu K. Weitz, jeśli przyjmie się, że ostatecznym wyznacznikiem zdatności arbitrażowej wszystkich sporów (zarówno o prawa majątkowe, jak i o prawa niemajątkowe) jest dopuszczalność zawarcia ugody w wypadku, gdyby sprawa była rozpatrywana przez sąd państwowy, to nie można przestać na stwierdzeniu, że pod rozstrzygnięcie sądu arbitrażowego mogą być poddane wszystkie spory dotyczące praw korporacyjnych w spółkach handlowych (nawet po wcześniejszym przyjęciu, że taki charakter mają spory dotyczące praw korporacyjnych)⁵⁰.

Nic w tej kwestii nie zmienia art. 1163 § 1 KPC, ponieważ przepis ten nie dotyczy zakresu przedmiotowego spraw, które mogą być poddane pod rozstrzygnięcie sądu arbitrażowego. Reguluje on natomiast problematykę dochowania wymagań obowiązujących odnośnie do formy zapisu na sąd polubowny oraz granic podmiotowych jego obowiązywania wtedy, gdy dotyczy sporów ze stosunku spółki. Oba przepisy mają całkowicie odmienny przedmiot regulacji, toteż art. 1163 § 1 KPC nie jest *lex specialis* w stosunku do art. 1157 KPC⁵¹. Według A. Budniak, art. 1163 § 1 KPC rozwiązuje „(...) częściowo problemy dotyczące zdolności spółki do samodzielnego zobowiązywania się oraz wątpliwości co do związania akcjonariuszy lub wspólników klauzulą arbitrażową zawartą w statucie lub umowie spółki”⁵².

M. Kocur na poparcie stanowiska o niepokrywaniu się zakresu norm wynikających z art. 1157 oraz art. 1163 § 1 KPC używa wykładni systemowej. Otóż art. 1163 § 1 KPC znajduje się w Tytule II Części V KPC pt. „Zapis na sąd polubowny”, a więc dotyczy, tak jak poprzedzające go artykuły i następujący po nim art. 1164, przesłanek, jakie musi

⁴⁷ A.W. Wiśniewski, Rozstrzyganie sporów korporacyjnych przez sądy..., s. 270.

⁴⁸ A. Szumański, Zapis na sąd polubowny w sprawie zaskarżenia uchwały zgromadzenia spółki kapitałowej, [w:] W. Czaplinski (red.), Prawo w XXI wieku. Księga pamiątkowa 50-lecia Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2006, s. 892–893.

⁴⁹ *Ibidem*, s. 268.

⁵⁰ K. Weitz, [w:] T. Ereciński (red.), Kodeks..., s. 605.

⁵¹ *Ibidem*, s. 606.

⁵² A. Budniak, Forma zapisu na sąd polubowny w świetle polskiego i niemieckiego postępowania cywilnego – zagadnienia prawnoporównawcze, ADR 2009, Nr 4(8), s. 29.

spełniać zapis na sąd arbitrażowy, żeby wiązał określone podmioty. Nie określa on natomiast, które ze spraw można oddać pod rozstrzygnięcie sądu arbitrażowego, jak art. 1157 KPC. Według tego stanowiska, ten ostatni artykuł w obecnym brzmieniu nie przewiduje żadnych wyjątków od kryterium zdatności ugodowej. Zastrzeżenie: „Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej (...)” nie ma zastosowania odnośnie do znajdujących się po myślniku słów: „(...) mogące być przedmiotem ugody sądowej (...)”, a do słów: „(...) strony mogą poddać pod rozstrzygnięcie sądu polubownego spory o prawa majątkowe i spory o prawa niemajątkowe”⁵³. Pogląd ten został wyrażony w trakcie prac nad nowelizacją Kodeksu postępowania cywilnego, jednakże zachował swoją aktualność.

R. *Uliasz* odmawia art. 1163 § 1 KPC charakteru *lex specialis*, gdyż „(...) stwierdzenie wzajemnego podporządkowania przepisu szczególnego przepisowi ogólnemu i na tej podstawie wyłączenie zastosowania dyspozycji przepisu ogólnego jest możliwe jedynie w sytuacji, gdy hipotezy obu przepisów w pewnym zakresie się pokrywają. W omawianym przypadku sytuacja taka nie zachodzi, gdyż hipotezy obu przepisów dotyczą zupełnie różnych sytuacji”⁵⁴.

Pogląd pośredni, wyrażony przez A. *Budniak*, nawiązuje do podziału sporów ze stosunku spółki na spory w węższym oraz szerszym zakresie. Zgodnie z nim, art. 1163 § 1 KPC przyznaje zdatność arbitrażową sporom w węższym zakresie, natomiast do sporów w szerszym zakresie należy zastosować art. 1157 KPC odnośnie do zdatności arbitrażowej oraz art. 1162 KPC odnośnie do formy zapisu na sąd arbitrażowy⁵⁵.

Zupełnie przeciwny w stosunku do pierwszego stanowiska punkt widzenia w omawianym zakresie przyjmuje G. *Suliński*. Autor ten uważa, że art. 1163 § 1 KPC jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 1157 KPC. Zestawienie spraw ze stosunku spółki z zakresem przedmiotowym umowy o sąd arbitrażowy z art. 1157 KPC prowadzi, jego zdaniem, do konkluzji, że znaczna część tych spraw jest wyłączona spod kognicji sądu polubownego. Przepis ten, według cytowanego autora, dopuszcza jednak możliwość odstąpienia od ogólnej zasady zdatności ugodowej jako kryterium zdatności arbitrażowej, ponieważ ustawodawca dopuszcza odmienne unormowanie tej kwestii w przepisach szczególnych⁵⁶.

Według art. 1163 § 1 KPC, zamieszczony w statucie (umowie) spółki handlowej zapis na sąd polubowny dotyczący sporów ze stosunku spółki wiąże spółkę oraz jej wspólników, toteż ustawa nie nakłada wymogu, żeby spory ze stosunku spółki, które sąd arbitrażowy rozstrzyga na podstawie zapisu na sąd polubowny zawartego w statucie (umowy) spółki, miały zdatność ugodową⁵⁷.

⁵³ M. Kocur, *op. cit.*

⁵⁴ R. *Uliasz*, Zdolność arbitrażowa sporów wynikłych z zaskarżenia uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych, [w:] Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej zorganizowanej przez Zakład Prawa Handlowego i Gospodarczego Wydziału Prawa Uniwersytetu Rzeszowskiego w Rzeszowie w dniach 22–23 września 2006 roku, *Ius et Administratio* 2006, zeszyt specjalny, s. 204–205.

⁵⁵ A. *Budniak*, *op. cit.*, s. 31.

⁵⁶ G. *Suliński*, Dopuszczalność poddania sporu ze stosunku spółki pod rozstrzygnięcie sądu polubownego, *PPH* 2005, Nr 12, s. 31.

⁵⁷ *Ibidem*.

Ostatecznie powoływany przedstawiciel literatury przyjmuje, że art. 1163 § 1 KPC jest przepisem szczególnym wobec art. 1157 KPC, gdyż odnosi się do węższego kręgu sporów. Podkreśla on jednak, że poza zakresem spraw z art. 1163 § 1 KPC pozostają spory ze stosunku spółki, których rozstrzygnięcie strony powierzają sądowi arbitrażowemu poprzez zawarcie umowy o sąd polubowny poza statutem (umową) spółki. W takich wypadkach spór będzie musiał spełnić przesłankę zdatności ugodowej, gdyż zastosowanie znajdzie art. 1157 KPC⁵⁸.

A. Szumański, podzielający pogląd, według którego art. 1163 § 1 KPC stanowi *lex specialis* wobec art. 1157 KPC, negatywnie odnosi się do stanowiska o różnych zakresach regulacji obu powyższych przepisów. Artykuł 1157 KPC już na wstępie dopuszcza możliwość innego niż w przepisie ogólnym uregulowania zdatności arbitrażowej. Odesłanie kieruje do „przepisu szczególnego”, a nie do „ustawy szczególnej”; gdyby sytuacja była odwrotna, pogląd o szczególnym charakterze art. 1163 § 1 KPC byłby nieuprawniony⁵⁹. Argument wykładni systemowej zakazujący stosowania zasady *lex specialis derogat legi generali* odnośnie do relacji art. 1163 § 1 do art. 1157 KPC byłby możliwy jedynie wtedy, gdyby art. 1157 KPC nie przewidywał żadnych wyjątków od określonej w nim zasady zdatności ugodowej⁶⁰.

Według tego stanowiska, art. 1163 § 1 KPC obejmuje nie tylko formę oraz zakres podmiotowy zapisu na sąd polubowny w przypadku sporu ze stosunku spółki, ale również, w świetle powyższej argumentacji, całkowity zakres kognicji sądu arbitrażowego w sporach ze stosunku spółki, w tym zakres przedmiotowy⁶¹.

Pogląd A. Szumańskiego poparty jest również argumentem wynikającym z wykładni funkcjonalnej, tj. postulatem o konieczności szybkiego rozstrzygnięcia sporów gospodarczych⁶².

W doktrynie przeważa pogląd, iż art. 1163 § 1 KPC jest przepisem szczególnym, ponieważ odnosi się do węższego niż w art. 1157 KPC zakresu sporów⁶³. Inny zwolennik szczególnego charakteru art. 1163 § 1 KPC (M. Dmochowska) wskazuje jednak na to, że „(...) relacja *lex specialis* do *lex generalis* nie polega na tym, że ta pierwsza jest bardziej szczegółowa od drugiej w zakresie dyspozycji. Obie zawarte w przepisach normy mają odmienne dyspozycje, a tym, co w istocie je różni, jest zakres lub stopień kazuistyczności hipotez norm zrekonstruowanych na podstawie tych przepisów”⁶⁴.

A. Szumański, odnosząc się do argumentu przeciwników stanowiska dotyczącego zasadności umieszczenia art. 1163 KPC w Dziale „Zapis na sąd polubowny”, wskazuje na umiejscowienie § 1030 ZPO pomiędzy przepisem regulującym pojęcie umowy o arbitraż a przepisem dotyczącym formy umowy o arbitraż⁶⁵.

⁵⁸ *Ibidem*.

⁵⁹ A. Szumański, Zakres podmiotowy zapisu na sąd polubowny w sporze ze stosunku spółki kapitałowej ze szczególnym uwzględnieniem sporu powstałego na tle rozporządzenia prawami udziałowymi, [w:] P. Nowaczyk, S. Pieckowski, J. Poczobut, A. Szumański, A. Tynel (red.), *op. cit.*, s. 231–232.

⁶⁰ *Ibidem*, s. 232.

⁶¹ *Ibidem*.

⁶² A. Szumański, *Zapis...*, s. 886.

⁶³ Zob. również P. Bielarczyk, *op. cit.* oraz s. 4; K. Falkiewicz, R.L. Kwaśnicki, *op. cit.*, s. 34.

⁶⁴ M. Dmochowska, *op. cit.*, s. 377.

⁶⁵ A. Szumański, Zdatowność arbitrażowa ze szczególnym uwzględnieniem sporów korporacyjnych – Konferencja w Sądzie Arbitrażowym przy KIG 15 grudnia 2009 roku, *Biul. Arb.* 2010, Nr 2(14), s. 25.

Ponadto wykładnia językowa [„(...) dotyczący sporów ze stosunku spółki (...)”] przemawia za stanowiskiem, że przepis ten powinien odnosić się również do zdatności arbitrażowej, gdyż inaczej byłaby to norma instruktażowa. Możliwość zawarcia zapisu na sąd polubowny w umowie (statucie) spółki można wyprowadzić, także z art. 353¹ KC w zw. z art. 2 KSH⁶⁶.

W orzecznictwie sądów znalazły odzwierciedlenie oba przeciwstawne stanowiska⁶⁷. Ostatecznie kwestię tę rozstrzygnął SN w uchw. z 7.5.2009 r. (III CZP 13/09). W będącej przedmiotem niniejszej glosy uchwale SN stwierdził w szczególności, że:

- 1) „Przepis art. 1163 § 1 KPC nie zawiera normy szczególnej w stosunku do art. 1157 KPC w zakresie wymagania, aby spory poddane pod rozstrzygnięcie sądu polubownego mogły być przedmiotem ugody sądowej”;
- 2) „(...) oba przepisy mają całkowicie odmienny przedmiot regulacji. Przepis art. 1157 KPC wyznacza granice zdatności arbitrażowej sporu, stanowiąc, że zasadniczym kryterium tej zdatności (...) jest zdatność ugodowa sporu. Przepis art. 1163 § 1 KPC (...) stanowi natomiast jedynie o tym, że zapis na sąd polubowny może zostać umieszczony w umowie (statucie) spółki handlowej i że wiąże wówczas spółkę i jej wspólników”;
- 3) „Celem art. 1163 § 1 KPC nie jest regulowanie przesłanek zdatności arbitrażowej sporów ze stosunku spółki handlowej. Wymownie świadczy o tym fakt, że art. 1163 § 1 KPC nie określa, jakie warunki musiałyby spełniać spór ze stosunku spółki, aby miał zdatność arbitrażową”;
- 4) „(...) przepisem szczególnym w stosunku do art. 1157 KPC może być tylko taki przepis, którego przedmiotem jest (odmienna) regulacja zdatności arbitrażowej sporu”.

W uzasadnieniu przedmiotowej uchwały SN oprócz przedstawienia omówionych powyżej argumentów „za” oraz „przeciw” traktowaniu art. 1163 § 1 jako *lex specialis* w stosunku do art. 1157 KPC zwrócił m.in. uwagę na identyczną relację art. 1164 w stosunku do art. 1157, jak i art. 1163 § 1 do art. 1157 KPC. Idąc tą drogą, również art. 1164 KPC należałoby uznać za *lex specialis* w stosunku do przepisu ogólnego – art. 1157 KPC, gdyż nie można uznać jednego z tych artykułów za przepis szczególny, a drugiemu odmówić tego przymiotu. Z przyjęcia takiego stanowiska wynikałoby, że także w sporach z zakresu prawa pracy zdatność ugodowa nie stanowiłaby przesłanki zdatności arbitrażowej, a zapis na sąd polubowny byłby możliwy bez jakichkolwiek ograniczeń przedmiotowych. Tymczasem w art. 1164 KPC znalazł wyraz wzgląd na ochronę pracownika jako słabszej strony sporu – zapis może być sporządzony dopiero po powstaniu sporu oraz bezwzględnie w formie pisemnej (stosowanie art. 1162 § 1 KPC jest wyłączone).

Ponadto SN odniósł się do poglądu różnicującego zdatność arbitrażową pod kątem tego, czy zapis na sąd polubowny został zawarty w statucie (umowie) spółki. Stwierdził, że: „Nie sposób tymczasem uznać, że zdatność arbitrażowa sporów ze stosunków spółki miałyby być inaczej oceniana w sytuacji, w której zapis na sąd polubowny znajduje się w umowie (statucie) spółki, a inaczej w sytuacji, w której jest on zamieszczony w innym bądź odrębnym akcie”.

⁶⁶ A. Szumański, Sąd..., s. 16.

⁶⁷ R. Morek, Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, Case Law Section, Biul. Arb. 2009, Nr 11, s. 117.

Należy również nadmienić, że SN wyciągnął z przebiegu prac legislacyjnych wniossek, iż to właśnie art. 1157 KPC, zgodnie z zamiarem autorów projektu, ma określać zdatność arbitrażową sporów. Tym samym, SN objął monopolem orzecznictwem sądów państwowych niemal wszystkie kategorie sporów z zakresu prawa spółek⁶⁸.

Pogląd wyrażony w analizowanej uchwale zyskał już aprobatę na gruncie obecnego stanu prawnego w doktrynie⁶⁹. Autorzy glos, niezależnie od swojego stosunku do przedmiotowej uchwały, wskazują jednak jej negatywne konsekwencje dla obrotu prawnego. Jednocześnie proponują rozwiązanie zaistniałego problemu. *P. Błaszczyk* postuluje *de lege ferenda* wyłączenie kryterium zdatności ugodowej wobec spraw ze stosunku spółki handlowej⁷⁰, natomiast *A. Szumański*, wzorem ustawodawcy niemieckiego i austriackiego, wobec wszystkich sporów o prawa majątkowe⁷¹.

Zdaniem autora niniejszego opracowania, należy przyjąć, że wymóg zdatności ugodowej odnosi się do wszystkich kategorii sporów oraz podzielić pogląd o zupełnie różnym zakresie regulacji art. 1157 KPC (zakres przedmiotowy umowy o sąd arbitrażowy) oraz art. 1163 § 1 KPC (forma oraz zakres podmiotowy zapisu na sąd polubowny).

Argumenty przeciwne, jakkolwiek mające na celu dobro obrotu prawnego (szybkie, fachowe, poufne oraz jednoinstancyjne rozstrzygnięcie sporów gospodarczych dzięki arbitrażowi), nie znajdują oparcia na gruncie obowiązującego stanu prawnego.

Podsumowanie

Biorąc pod uwagę wszystkie przytoczone wyżej argumenty i stanowiska, należy przyjąć, że kryterium zdatności ugodowej, jako warunku zdatności arbitrażowej, powinno być wyłączone odnośnie do sporów wynikłych ze spraw ze stosunku spółki handlowej ze względu na dobro obrotu gospodarczego, gdyż jedynie w ten sposób można szybko i efektywnie (nie wspominając o innych zaletach arbitrażu) rozwiązywać te spory.

Autor nie podziela natomiast zaprezentowanego powyżej stanowiska postulującego, aby wzorem niemieckiego i austriackiego ustawodawcy, wyłączyć wszelkie spory majątkowe spod kryterium zdatności ugodowej. Jak wykazano powyżej, niezbędnym kryterium do określenia zakresu kognicji sądu polubownego jest zdatność ugodowa, a celowość wyłączenia jego zastosowania w odniesieniu do sporów wynikłych ze spraw ze stosunku spółki handlowej wynika z potrzeb praktyki obrotu gospodarczego.

Podążając za międzynarodową tendencją, w tym za prawem modelowym UNCITRAL, polski ustawodawca rozszerzył zakres kognicji sądu arbitrażowego o szeroką kategorię sporów o prawa niemajątkowe oraz o spory z zakresu prawa pracy. Polska regulacja

⁶⁸ Szczegółowe rozważania na temat zdatności arbitrażowej poszczególnych kategorii sporów ze stosunku spółki autor opracowania zawarł w swojej pracy magisterskiej pt. Zakres kognicji sądu polubownego (zdatność arbitrażowa) w prawie polskim na tle innych systemów prawnych.

⁶⁹ Zob. *P. Błaszczyk*, Zdatność arbitrażowa sporów ze stosunku spółki handlowej, Glosa 2010, Nr 1; *M. Pietraszewski*, Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 7.5.2009 r., ADR 2010, Nr 3(11) oraz *K. Weitz*, Granice zdatności arbitrażowej sporów ze stosunku spółki (relacja między art. 1157 i art. 1163 § 1 k.p.c.), Pal. 2009, Nr 11–12.

⁷⁰ *P. Błaszczyk*, *op. cit.*, s. 29.

⁷¹ *A. Szumański*, Zdatność..., s. 20–21.

w zakresie zdatności arbitrażowej nie odbiega od wiodących, zagranicznych rozwiązań, natomiast postulat zniesienia zdatności ugodowej jako koniecznej przesłanki zdatności arbitrażowej sporów o prawa majątkowe nie należy traktować jako panaceum. W Niemczech, pomimo przyjęcia takiego rozwiązania, nadal istnieją wątpliwości, co do zdatności arbitrażowej pewnych kategorii sporów w odniesieniu do problemu zakresu tej zdatności. Rozbieżności dotyczące sporów wynikających ze stosunku spółki zostały, podobnie jak w Polsce, choć z odwrotnym skutkiem, rozstrzygnięte przez Federalny Sąd Najwyższy (*Bundesgerichtshof*).

Jeśli natomiast chodzi o uchw. SN z 7.5.2009 r. (III CZP 13/09), będącą przełomowym orzeczeniem w zakresie omawianej problematyki, to należy zaaprobować ją oraz argumentację zawartą w jej uzasadnieniu w całości. Trzeba także zaznaczyć, że SN podtrzymał swoje stanowisko odnośnie do stosowania jednolitego kryterium (zdatności ugodowej), zarówno do sporów o prawa majątkowe, jak i o prawa niemajątkowe w post. z 21.5.2010 r. (II CSK 670/09, Biul. SN 2010, Nr 7).

Bibliografia:

1. *P. Bielarczyk*, Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie sądownictwa polubownego, MoP – dodatek specjalny 2005, Nr 22,
2. *Ł. Błaszczak, M. Ludwik*, Sądownictwo polubowne (Arbitraż), Warszawa 2007,
3. *P. Błaszczak*, Zdatowność arbitrażowa sporów ze stosunku spółki handlowej, Glosa 2010, Nr 1,
4. *A. Budniak*, Forma zapisu na sąd polubowny w świetle polskiego i niemieckiego postępowania cywilnego – zagadnienia prawnoporównawcze, ADR 2009, Nr 4(8),
5. *T. Ereciński* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część czwarta. Przepisy z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego. Część piąta. Sąd polubowny (arbitrażowy), t. 5, Warszawa 2009,
6. *T. Ereciński*, Zdatowność arbitrażowa (art. 1157 KPC), [w:] *P. Nowaczyk, S. Pieckowski, J. Poczobut, A. Szumański, A. Tynel* (red.), Międzynarodowy i krajowy arbitraż handlowy u progu XXI wieku. Księga pamiątkowa dedykowana doktorowi habilitowanemu Tadeuszowi Szurskiemu, Warszawa 2008,
7. *T. Ereciński, K. Weitz*, Sąd Arbitrażowy, Warszawa 2008,
8. *K. Falkiewicz, R.L. Kwaśnicki*, Arbitraż i mediacja w świetle najnowszej nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego, PPH 2005, Nr 11,
9. *M. Kocur*, Kłopotliwe zaskarżanie uchwał, Rzeczpospolita z 4.6.2005 r.,
10. *T. Kurnicki*, Znowelizowane postępowanie przed sądem polubownym, MoP 2005, Nr 22,
11. *R. Morek*, Mediacja i arbitraż (art. 183¹–183¹⁵, 1154–1217 KPC). Komentarz, Warszawa 2006,
12. *R. Morek*, Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, Case Law Section, Biul. Arb. 2009, Nr 11,

13. K. Piasecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. I, Warszawa 2006; t. III, Warszawa 2007,
14. M. Pietraszewski, Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 7.5.2009 r., ADR 2010, Nr 3(11),
15. K.A. Piwowarczyk, Umowa o arbitraż w świetle ustawy z 28.7.2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, Pr. Spół. 2006, Nr 6,
16. G. Suliński, Dopuszczalność poddania sporu ze stosunku spółki pod rozstrzygnięcie sądu polubownego, PPH 2005, Nr 12,
17. A. Szumański, Sąd polubowny a ugoda sądowa, Glosa 2010, Nr 1,
18. A. Szumański (red.), System Prawa Handlowego, t. 8: Arbitraż handlowy, Warszawa 2010,
19. A. Szumański, Zakres podmiotowy zapisu na sąd polubowny w sporze ze stosunku spółki kapitałowej ze szczególnym uwzględnieniem sporu powstałego na tle rozporządzenia prawami udziałowymi, [w:] P. Nowaczyk, S. Pieckowski, J. Poczobut, A. Szumański, A. Tynel (red.), Międzynarodowy i krajowy arbitraż handlowy u progu XXI wieku. Księga pamiątkowa dedykowana doktorowi habilitowanemu Tadeuszowi Szurskiemu, Warszawa 2008,
20. A. Szumański, Zapis na sąd polubowny w sprawie zaskarżenia uchwały zgromadzenia spółki kapitałowej, [w:] W. Czaplinski (red.), Prawo w XXI wieku. Księga pamiątkowa 50-lecia Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2006,
21. A. Szumański, Zdadność arbitrażowa ze szczególnym uwzględnieniem sporów korporacyjnych – Konferencja w Sądzie Arbitrażowym przy KIG 15 grudnia 2009 roku, Biul. Arb. 2010, Nr 2(14),
22. M. Uliasz, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2008,
23. R. Uliasz, Zdolność arbitrażowa sporów wynikłych z zaskarżenia uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych. Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej zorganizowanej przez Zakład Prawa Handlowego i Gospodarczego Wydziału Prawa Uniwersytetu Rzeszowskiego w Rzeszowie w dniach 22–23 września 2006 roku, Ius et Administratio 2006, zeszyt specjalny,
24. K. Weitz, Granice zdadności arbitrażowej sporów ze stosunku spółki (relacja między art. 1157 i art. 1163 § 1 k.p.c.), Pal. 2009, Nr 11–12,
25. A.W. Wiśniewski, Rozstrzyganie sporów korporacyjnych przez sądy polubowne w świetle nowej regulacji zdadności arbitrażowej sporów, [w:] P. Nowaczyk, S. Pieckowski, J. Poczobut, A. Szumański, A. Tynel (red.), Międzynarodowy i krajowy arbitraż handlowy u progu XXI wieku. Księga pamiątkowa dedykowana doktorowi habilitowanemu Tadeuszowi Szurskiemu, Warszawa 2008,
26. A.W. Wiśniewski, Rozstrzyganie sporów korporacyjnych ze stosunku spółek kapitałowych przez sądy polubowne – perspektywa ustawowego rozstrzygnięcia (cz. II), Pr. Spół. 2005, Nr 5,
27. A. Zieliński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2008.

ABSTRACT

Arbitrability (objective arbitrability) has fundamental importance for the arbitration proceedings because the question sets the scope of arbitration eligibility. At the same time, in the doctrine and practice, a number of doubts about the institution's rules had opened, both de lege lata and de lege ferenda. In the present resolution, the Supreme Court dealt with two fundamental aspects, both of theoretical and practical nature to arbitration issues – namely the question of settlement capability compared to the arbitrability and the mutual relation of Article 1157 to Article 1163 Paragraph 1 of the Polish Code of Civil Procedure. These issues are closely related. The analyzed decision is also a contribution to consider the merits of an exemption claim settlement capability as a condition of arbitrability as to disputes arising from matters of the ratio of a company because of good economic relations.